

ФІНАНСОВІ ІНТЕРЕСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

FINANCIAL INTERESTS OF BUSINESS ENTITIES DURING THEIR ACTIVITIES

Збалансування та задоволення фінансових інтересів є ключовими завданнями суб'єктів господарювання в процесі проведення фінансової діяльності, оскільки від цього залежить фінансова надійність та подальший розвиток підприємства. Методологічною базою дослідження послужили такі наукові методи, як: контент-аналіз, методи індукції та дедукції, системний метод, метод порівняльного аналізу. У дослідженні, відповідно до поставленої мети, проаналізовані та систематизовані наукові знання щодо сутності фінансових інтересів та обґрунтовано авторську позицію у цій галузі. Результатом дослідження є узагальнення теоретичних уявлень у галузі фінансових інтересів, запропонованих вітчизняними та зарубіжними дослідниками, та пропозиція авторського визначення «фінансових інтересів», а також систематизація підходів щодо критеріїв класифікації та видів фінансових інтересів. Отримані результати мають значну практичну цінність і можуть бути використані власниками підприємств та управлінським персоналом для удосконалення стратегії розвитку суб'єктів господарювання, а також в науковій діяльності при розгляді питань про сутність і зміст категорії «фінансовий інтерес».

Ключові слова: фінансові інтереси, класифікація, підприємство, фінансова діяльність, фінансові відносини.

Balancing and satisfying financial interests are the key tasks of economic entities in the process of conducting financial activities, since the financial reliability and further development of the enterprise depend on it. The purpose of the study is the analysis and systematization of scientific views on the definition of the essence of the concept of "financial interest" and its types, with further clarification of the conceptual and categorical apparatus of the theory regarding financial interests in the activities of economic entities. Method or methodology of the work. The methodological basis of the study were the works of domestic and foreign scientists, who reveal the conceptual and categorical apparatus on financial interest of the enterprise. The method of content analysis, methods of induction and deduction, system method, method of comparative analysis of scientists' works were used in the study. Results of the study. In the research, in accordance with the set purpose, the scientific knowledge about the category of «financial interests» was analyzed and systematized and the author's position in this field was substantiated. The result of the study is a generalization of theoretical ideas in the field of financial interests, that proposed by domestic and foreign scholars, and to develop the author's definition of «financial interests». Approaches to criteria for classification of types of financial interests have also been systematized, and the existing classification has been expanded. Scope of practical application of the results. The obtained results have significant practical value and can be used by business owners and management personnel to improve the development strategy of business entities, as well as in scientific activities when considering questions about the essence and content of the "financial interest" category. Conclusions. The authors conclude, that due to the large number of financial instruments and transactions, the concept of financial interests may have different meanings for different enterprises in the field of finance. Also, depending on the goals and types of financial activity of the enterprise, the types of financial interests also differ.

Key words: financial interests, classification, enterprise, financial activity, financial relations.

УДК 336.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct74-23>

Гавриш Г.О.

к.е.н.,

доцент кафедри фінансів та бухгалтерського обліку, судовий експерт, Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті

Фрунза С.А.

к.е.н., доцент,

завідувачка кафедри фінансів та бухгалтерського обліку, Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті

Havrysh Halyna

Economics and Technology Institute
Robert Elworthy

Frunza Svitlana

Economics and Technology Institute
Robert Elworthy

Постановка проблеми. Фінансові інтереси відіграють ключову роль у діяльності суб'єктів господарювання, оскільки вони визначають стратегію та вектор їх розвитку, особливо в умовах невизначеності та ризику, й спрямовані на забезпечення фінансового успіху та стійкості підприємства. Тому задоволення та збалансування фінансових інтересів є пріоритетним завданням для сталого розвитку суб'єктів господарювання, що й обумовило актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на важливість фінансових інтересів, які виникають в процесі діяльності суб'єктів господарювання, в сучасній літературі цьому питанню приділено недостатньо уваги. Так, деякі аспекти стосовно фінансових інтересів, розкрито у працях Гетманець О.П. [1], Мельник К.М. [2], Яструбецька Л., Терешко О. [3], Фурсова В.А., Валігурська А.К. [4], Херманссон К., Йонссон С. [5] та ін. Але й досі відсутній детальний огляд дефініції «фінансовий інтерес», також не повному обсязі

ідентифіковано їх види, що потребує уточнення понятійно-категоріального апарату окресленої проблематики. Це й стало невирішеною частиною дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз і систематизація наукових поглядів до визначення сутності поняття «фінансовий інтерес» та його видів з подальшим уточненням понятійно-категоріального апарату теорії стосовно фінансових інтересів в діяльності суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідники сьогодні й досі не визначились щодо сутності фінансових інтересів. Здебільшого науковці розглядають «фінансові інтереси» як складову «фінансової безпеки» [6–8] (табл. 1). На думку О.П. Гетманець дефініція «фінансові інтереси» походить від понять «фінанси» та «інтереси» [1]. З фінансовою системою та напрямками розвитку господарської діяльності підприємств пов'язує фінансові інтереси Мельник К.М.

[2]. У свою чергу, Яструбецька Л., Терешко О. [3], Загорельська Т.Ю. [10], Єрмошенко М.М. [11] визначають фінансові інтереси, як чинники появи й розвитку фінансових відносин.

Зарубіжні автори Херманссон К., Йонссон С. [5] вважають, що фінансовий інтерес це мотиваційний стан, пов'язаний з економічними питаннями і фінансовими ринками. Схожу думку має й Біляк Ю.В. [9], якій характеризує фінансовий інтерес як потребу суб'єкта господарювання, що виникає в процесі заключення фінансових угод.

Дірадж В. [12] конкретизує, що фінансовий інтерес являє собою грошовий прибуток або вигоду, яку отримує суб'єкт господарювання в процесі своєї діяльності.

Найбільш повне визначення даного поняття надано Бланком І.А. [13], якій вважає, що фінансові інтереси є складовою частиною економічних інтересів та відображають потреби суб'єкта господарювання в процесі реалізації його фінансової діяльності.

Таким чином, «фінансові інтереси» суб'єктів господарювання відображають результати фінансових взаємовідносин (матеріальні та фінансові вигоди) в процесі проведення фінансової діяльності та управління фінансовими ресурсами.

Фінансові інтереси відіграють ключову роль у діяльності підприємства, оскільки вони є базисом забезпечення його фінансової безпеки та розвитку. Але, задоволення фінансових інтересів можливо за рахунок виконання наступних кроків:

1. Формування фінансових цілей і стратегій. Задоволення фінансових інтересів потребує визначення конкретних цілей підприємства в процесі проведення фінансової діяльності. Це може полягати в отриманні певного рівня прибутку, максимізації вартості компанії, зменшення податкових обов'язків тощо.

2. Управління фінансовими ресурсами. Задоволення фінансових інтересів залежить від ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства, включаючи капітал, оборотні кошти, та інші фінансові активи.

3. Фінансове планування та бюджетування. Задля задоволення фінансових інтересів необхідно розробляти плани та бюджети, які дозволяють контролювати та керувати фінансовими ресурсами підприємства.

4. Управління ризиками. Реалізація фінансових інтересів накладає відповідальність на підприємство у визначенні, оцінці та управлінні різноманітними

Таблиця 1

Систематизація наукових поглядів на сутність «фінансового інтересу»

Автор	Визначення
Гетманець О.П. [1]	Фінансові інтереси є похідними від понять «фінанси» та «інтереси».
Мельник К.М. [2]	Фінансові інтереси визначають не тільки основу фінансової системи, а й напрямки розвитку господарської діяльності підприємств
Яструбецька Л., Терешко О. [3]	Фінансові інтереси з однієї сторони є чинниками появи й розвитку відносин, а з іншої, – характер фінансових відносин визначає ступінь досягнення фінансових інтересів.
Херманссон К., Йонссон С. [5]	Фінансовий інтерес характеризує мотиваційний стан, коли суб'єкт господарювання зацікавлений в економічних питаннях і фінансових ринках.
Сусіденко О.В., Зачосова Н.В. [6], Бирик А.М. [7], Лиса О.В. [8]	Фінансові інтереси є складовою фінансової безпеки, одним із завдань якої є їх ідентифікація та захист від різних загроз на усіх рівнях фінансових відносин.
Біляк Ю.В. [9]	Фінансовий інтерес — це усвідомлена потреба або система потреб суб'єкта господарювання, яка пов'язана з фінансовими угодами.
Загорельська Т.Ю. [10]	Фінансові інтереси суб'єкта господарювання, з однієї сторони, є вектором його розвитку, а з іншої, – вони відбивають характерні ознаки його відносин в економіці та потребу компанії у безпечному та сталому розвитку у майбутньому в умовах нестійкого зовнішнього середовища
Єрмошенко М.М. [11]	Фінансові інтереси – це прояв економічних відносин підприємства та протиріччя його діяльності у сфері фінансів.
Дірадж В. [12]	Фінансовий інтерес — це грошовий прибуток, або вигода, отримана суб'єктом господарювання від надання послуг, заключення договорів або операцій з власністю. Він включає прибуток від комерційних угод, прибуток від проданих товарів, акцій, прибуток від прав інтелектуальної власності тощо.
Бланк І.А. [13]	Фінансові інтереси є складовим елементом економічних інтересів. Вони є формою відображення об'єктивних потреб суб'єкта господарювання в процесі його фінансової діяльності, узгоджених з потребами інших суб'єктів фінансових взаємовідносин, задоволення яких дозволяє реалізувати ключові цілі фінансової діяльності на кожній стадії його фінансового розвитку.

Джерело: складено за даними [1–4; 6–13]

фінансовими ризиками, такими як валютний, кредитний, процентний, ризик ліквідності.

5. Фінансовий аналіз та звітність. Фінансові інтереси вимагають підготовки та аналізу фінансових звітів для забезпечення надійної та об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства.

6. Оптимізація податкових платежів. Задоволення фінансових інтересів потребує розробки стратегій для мінімізації податкових обов'язків та оптимізації структури оподаткування.

Отже, задоволення та збалансування фінансових інтересів є важливим керованим фактором, що впливає на всі аспекти діяльності підприємства

та його фінансовий стан. Але, оскільки належне управління фінансовими інтересами забезпечує стійке та ефективне функціонування суб'єктів господарювання, то актуалізується питання щодо їх визначення їх видів.

Фінансові інтереси суб'єктів господарювання розрізняються залежно від їхнього типу, сфери та рівня діяльності та інших факторів. У таблиці 2 систематизовано класифікаційні ознаки та види фінансових інтересів.

Таким чином, фінансові інтереси можуть бути пов'язані з різними аспектами фінансової діяльності, такими як інвестування, кредитування,

Таблиця 2

Класифікація фінансових інтересів суб'єктів господарювання

Ознака	Вид
Суб'єкт	– фінансові інтереси держави; – фінансові інтереси суб'єктів господарювання: а) фінансові інтереси власників; б) фінансові інтереси керівництва суб'єкта господарювання; в) фінансові інтереси персоналу. – фінансові інтереси фізичних осіб;
Рівень фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання	– фінансові інтереси суб'єкта господарювання у цілому; – фінансові інтереси окремих структурних підрозділів; – фінансові інтереси окремих проектів.
Сфера фінансово-господарської діяльності	– фінансові інтереси, що виникають при проведенні інвестиційної діяльності; – фінансові інтереси, що виникають при проведенні кредитної діяльності; – фінансові інтереси, що виникають при проведенні емісійної діяльності; – фінансові інтереси, що виникають при проведенні інноваційної діяльності; – фінансові інтереси, що виникають при проведенні депозитної діяльності; – фінансові інтереси, що виникають при проведенні страхової діяльності; – фінансові інтереси, що виникають при проведенні інших сфер фінансової діяльності.
Економічний зміст фінансових інтересів суб'єктів господарювання	– фінансові інтереси спрямовані на максимізацію прибутку; – фінансові інтереси спрямовані на забезпечення основним та оборотним капіталом; – фінансові інтереси спрямовані на розширення інвестиційної, кредитної, інноваційної та інших видів фінансової діяльності; – фінансові інтереси спрямовані на оптимізацію відрахувань до бюджету; – фінансові інтереси спрямовані на мінімізацію фінансових ризиків; – фінансові інтереси спрямовані на зростання ринкової вартості акцій.
Рівень значущості	– ключовий фінансовий інтерес; – пріоритетні фінансові інтереси; – другорядні фінансові інтереси.
Відношення до суб'єкта господарювання	– внутрішні фінансові інтереси; – зовнішні фінансові інтереси.
Масштаб реалізації	– оперативні фінансові інтереси; – тактичні фінансові інтереси; – стратегічні фінансові інтереси.
Період дії	– короткострокові фінансові інтереси; – довгострокові фінансові інтереси.
Ступень реалізації	– нереалізовані фінансові інтереси; – частково реалізовані фінансові інтереси; – реалізовані фінансові інтереси.
Вплив на фінансові рішення або засіб інвестування	– прямий інтерес (тобто підприємство безпосередньо впливає на фінансове рішення або контролює інвестиційний засіб); – непрямий інтерес - підприємство не може контролювати засіб інвестування або впливати на фінансове рішення.
Ступінь ризику	– консервативний фінансовий інтерес – пов'язаний з низьким ризиком, але й низьким потенційним прибутком (наприклад, депозити у стабільних банках). – агресивний фінансовий інтерес – пов'язаний з високим ризиком, але може мати високий потенційний прибуток (наприклад, інвестування у стартапи).

Джерело: складено за даними [3-4; 12]

управління активами, страхування, податки тощо. Наприклад, для інвесторів фінансові інтереси можуть означати отримання прибутку від інвестицій, а для банківських установ – надання кредитів з метою отримання відсотків. Також вони можуть пріоритетними, короткостроковими, внутрішніми, реалізованими або консервативними, тобто залежно від цілей та стратегії розвитку підприємства.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, фінансові інтереси суб'єкта господарювання в процесі проведення фінансової діяльності орієнтовані на забезпечення стійкості фінансового стану, досягнення прибутковості та його сталого розвитку у довгостроковому періоді. Вони є відображенням потреб суб'єктів господарювання, задоволення яких забезпечує реалізацію основних цілей в процесі проведення фінансової діяльності. в сфері фінансів. Фінансові інтереси є сукупністю матеріальних і фінансових вигід, які суб'єкт господарювання очікує отримати від проведення фінансової діяльності і управління своїми фінансовими ресурсами.

Необхідно додати, що внаслідок значної кількості фінансових інструментів та операцій, поняття фінансових інтересів може мати різне значення для різних суб'єктів у сфері фінансів. Також залежно від цілей та видів фінансової діяльності підприємства, види фінансових інтересів теж розрізняються. Тому з метою уникнення конфлікту інтересів та забезпечення прозорості у фінансових відносинах важливим є врахування даних факторів в ході прийняття фінансових рішень та укладенні угод підприємствами.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гетманець О.П. Правова природа фінансових інтересів держави в бюджетному процесі в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3 (70). С. 9299.
2. Мельник К.М. Фінансові інтереси підприємства як основа забезпечення його фінансової безпеки. *Економіка, Фінанси, Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2015. № 2. С. 3845.
3. Яструбецька Л., Терешко О. Особливості забезпечення фінансових інтересів суб'єктів господарювання. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2019. Вип. 42. С. 165–173.
4. Фурсова В.А., Валігурська А.К. Фінансові інтереси суб'єктів господарювання в процесі інноваційної діяльності. *III Міжнародна науково-практична конференція «Modern problems of science, education and society»* (22-24.05.2023), НБЦ «Sciconf.com.ua», Київ, Україна. 2023. С. 1271–1274. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modernproblems-of-science-education-and-society-22-24-05-2023-kiyiv-ukrayina-arhiv/> (дата звернення: 20.09.2023).
5. Hermansson C., Jonsson S. The impact of financial literacy and financial interest on risk tolerance.

Journal of Behavioral and Experimental Finance. 2021. № 29. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2020.100450>. (дата звернення: 20.09.2023).

6. Сусіденко О.В. Методи та критерії формування і підвищення фінансової безпеки підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2014. № 2 (43). С. 129–133.

7. Зачосова Н.В., Бибик А.М. Напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 15. Ч. 1. С. 25–28.

8. Лиса О.В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. Тернопіль, 2016. № 1. Т. 26. С. 58–64.

9. Біляк Ю.В. Систематизація наукових поглядів на сутність фінансової безпеки. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.8.78>.

10. Загорельська Т.Ю. Управління фінансовими ризиками на рівні підприємства. *Вісник Хмельницького ун-ту*. 2009. № 3. Т. 1. С. 168–173.

11. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 309 с.

12. Dheeraj V. Financial Interest Definition. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/financial-interest> (дата звернення: 20.09.2023).

13. Бланк І.А. Управління фінансовою безпекою підприємства. Київ : Ніка-Центр; Ельга, 2004. 784 с.

REFERENCES:

1. Hetmanets O.P. (2015). Pravova pryroda finansovykh interesiv derzhavy v biudzhetnomu protsesi v Ukraini [The legal nature of the state's financial interests in the budget process in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, no. 3 (70), pp. 92–99. [in Ukrainian].
2. Melnyk K.M. (2015). Finansovi interesy pidpriemstva yak osnova zabezpechennia yoho finansovoi bezpeky [The financial interests of the enterprise as a basis for ensuring its financial security]. *Ekonomika, Finansy, Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, no. 2, pp. 38–45. [in Ukrainian].
3. Yastrubetska L., Tereshko O. (2019). Osoblyvosti zabezpechennia finansovykh interesiv subiektiv hospodariuvannia [Peculiarities of ensuring the financial interests of business entities]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky v Ukraini*, no. 42, pp. 165–173. [in Ukrainian].
4. Fursova V.A., Valihurska A.K. (2023). Finansovi interesy subiektiv hospodariuvannia v protsesi innovatsiinoї diialnosti [Financial interests of economic entities in the process of innovative activity]. *III Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Modern problems of science, education and society»* (22-24.05.2023). NVTs «Sciconf.com.ua», Kyiv, Ukraine. P. 1271–1274. [in Ukrainian]. Available at: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modernproblems-of-science-education-and-society-22-24-05-2023-kiyiv-ukrayina-arhiv/> (accessed September 20, 2023).

5. Hermansson C., Jonsson S. (2021). The impact of financial literacy and financial interest on risk tolerance. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, no. 29. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2020.100450> (accessed September 20, 2023).

6. Susidenko O.V. (2014). Metody ta kryterii formuvannia i pidvyshchennia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Methods and criteria of formation and improvement of financial security of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, no. 2(43), pp. 129–133. [in Ukrainian].

7. Zachosova N.V., Bybyk A.M. (2017). Napriamy zabezpechennia finansovoi bezpeky subiektiv hospodarskoi diialnosti [Directions of ensuring financial security of subjects of economic activity]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, no. 15. Ch. 1, pp. 25–28. [in Ukrainian].

8. Lysa O.V. (2016). Finansova bezpeka subiektiv hospodariuvannia v suchasnykh umovakh [Financial security of economic entities in modern conditions]. *Ekonomichnyi analiz: zb. nauk. prats. Ternopil*, no. 1. T. 26, pp. 58–64. [in Ukrainian].

9. Biliak Yu.V. (2020). Systematyzatsiia naukovykh pohliadiv na sutnist finansovoi bezpeky [Systematization of scientific views on the essence of financial security]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 8, pp. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.8.78>. [in Ukrainian].

10. Zahorelska T.Yu. (2009). Upravlinnia finansovymy ryzykamy na rivni pidpriemstva [Management of financial risks at the enterprise level]. *Visnyk Khmelnytskoho un-tu*, no. 3. T. 1, pp. 168–173. [in Ukrainian].

11. Yermoshenko M.M. (2001). Finansova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia [Financial security of the state: national interests, real threats, security strategy]. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 309 p. [in Ukrainian].

12. Dheeraj V. (2023). Financial Interest Definition. Available at: <https://www.wallstreetmojo.com/financial-interest> (accessed September 20, 2023).

13. Blank I. A. (2004). Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva. [Management of financial security of the enterprise]. Kyiv: Nika-Tsentri; El'ga. 784 p. [in Ukrainian].